

DOI: <https://doi.org/10.36719/2789-6919/44/22-26>

Flora Kərimova

Naxçıvan Dövlət Universiteti

filologiya üzrə fəlsəfə doktoru

<https://orcid.org/0009-0005-2884-025X>

florakerimova@ndu.edu.az

Azərbaycan Respublikasında 2025-ci ildə keçirilən bələdiyyə seçkilərinin nəticələrinin təhlili

Xülasə

Bələdiyyə seçkiləri demokratik cəmiyyətlərdə yerli idarəetmə sisteminin ayrılmaz hissəsi olaraq vətəndaşların öz yaşayış mühitlərinin idarə olunmasında birbaşa iştirakını təmin edir. Bu seçkilər həm də cəmiyyətin siyasi yetkinlik səviyyəsini, demokratik institutlara inamını və hüquqi mədəniyyətini əks etdirən mühüm bir göstərici hesab olunur.

Bələdiyyə seçkiləri, demokratik cəmiyyətlərdə yerli idarəetmə sisteminin ayrılmaz bir hissəsi olaraq vətəndaşların öz yaşayış mühitlərinin idarə olunmasında birbaşa iştirakını təmin edir. Bu proses, həmçinin, cəmiyyətin siyasi yetkinlik səviyyəsini, demokratik institutlara olan inamını və hüquqi mədəniyyətini əks etdirən mühüm bir göstərici hesab olunur. Yerli idarəetmə, dövlətin ən yaxın təbəqəsi olaraq, əhəlinin gündəlik həyatında mühüm rol oynayır. Bu səbəbdən, bələdiyyə seçkiləri yalnız siyasi iştirakın bir forması olmaqla yanaşı, həm də yerli inkişafın, sosial ədalətin təmin edilməsinin və vətəndaşların hüquq və azadlıqlarının qorunmasının təmini baxımından əhəmiyyətli bir mexanizmdir.

Məqalədə həmçinin, 2025-ci ildə keçirilmiş bələdiyyə seçkilərinin nəticələri, bu seçkilərin yerli idarəetmə sisteminə olan təsiri və bu istiqamətdə həyata keçirilən hüquqi və təşkilati dəyişikliklər təhlil edilmişdir.

Azərbaycan Respublikasında da bələdiyyə seçkiləri demokratik inkişafın vacib bir mexanizmi kimi çıxış edir. 29 yanvar 2025-ci il tarixində keçirilmiş bələdiyyə seçkiləri isə bu istiqamətdə mühüm mərhələ kimi qiymətləndirilə bilər.

Açar sözlər: *Azərbaycan Respublikası, qanunvericilik, yerli özünüidarəetmə, bələdiyyə seçkiləri, seçki prosesi, şəffaflıq*

Flora Karimova

Nakhchivan State University

PhD in philology

<https://orcid.org/0009-0005-2884-025X>

florakerimova@ndu.edu.az

Analysis of the Results of Municipal Elections Held in 2025 in the Republic of Azerbaijan

Abstract

Municipal elections are considered a significant element of the local self-government system in democratic societies, as they ensure the direct participation of citizens in managing their living environments. This reflects the political maturity of society and is seen as an important indicator of trust in democratic institutions and the legal culture of the population.

Municipal elections play an essential role in the formation and strengthening of local self-government systems, allowing citizens to directly participate in the management of their residential areas. This process reflects the level of political maturity and public confidence in democratic institution, also demonstrates the legal culture of society. Local governance, as the closest layer of

the state, plays an important role in the daily life of the population. Therefore, municipal elections are not only a form of political participation, but also an important mechanism in terms of ensuring local development, ensuring social justice and protecting the rights and freedoms of citizens.

The article also analyzes the results of the municipal elections held in 2025, the impact of these elections on the local governance system and the legal and organizational changes implemented in this direction.

Municipal elections also act as an important mechanism of democratic development in the Republic of Azerbaijan. The municipal elections held on January 29, 2025, can be considered an important milestone in the development of municipal governance in the Republic of Azerbaijan.

Keywords: *the Republic of Azerbaijan, legislation, reforms municipal elections, local self-governance, electoral process, transparency.*

Giriş

Yerli özünüidarəetmənin əsas mexanizmlərindən biri bələdiyyə seçkiləridir. Bu seçkilər vətəndaşların iradəsini ifadə etməsinin ən geniş yayılmış formalarından biridir. Yerli özünüidarəetmə orqanları məhz seçkilər vasitəsilə formalaşır və bu qurumlara rəhbərlik edən şəxslər səlahiyyətlərini birbaşa əhalidən alırlar. Seçkilər, eyni zamanda, bələdiyyələrin fəaliyyətinin vətəndaşlar tərəfindən qiymətləndirilməsinə, onların fəaliyyət istiqamətlərinin müəyyən olunmasına və mövcud problemlərin həllinə töhfə verir. Bu proses əhalinin sosial aktivliyini artırmağa da xidmət edir. Dünyanın əksər demokratik ölkələrində yerli özünüidarəetmə seçkilər yolu ilə həyata keçirilir. Azərbaycanda bələdiyyə seçkilərinin hüquqi əsasları ölkə Konstitusiyası, 2 iyul 1999-cu ildə qəbul edilmiş “Bələdiyyələrə seçkilərin qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu, eləcə də 2003-cü ildən qüvvəyə minmiş Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsi ilə müəyyən edilir (Bələdiyyə seçkiləri, 2025).

Tədqiqat

Azərbaycan Respublikasında bələdiyyə seçkilərinin hüquqi əsasları. Bələdiyyə seçkiləri demokratik cəmiyyətlərdə yerli idarəetmə sisteminin əsas sütunlarından biri kimi çıxış edir və ictimai iştirakçılığın təmin olunmasında mühüm rol oynayır.

Azərbaycan Respublikasında bələdiyyə seçkilərinin hüquqi bazası Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, “Bələdiyyələrin statusu haqqında” Qanun, Seçki Məcəlləsi və digər normativ-hüquqi aktlarla müəyyən olunur. Konstitusiyanın 142-ci maddəsində bələdiyyələrin statusu, formalaşma qaydası və səlahiyyətləri əks etdirilmiş, Seçki Məcəlləsində isə bələdiyyə seçkilərinin təşkili, keçirilməsi və nəticələrinin rəsmiləşdirilməsi ilə bağlı prosedurlar ətraflı şəkildə tənzimlənmişdir.

Bu hüquqi aktlar bələdiyyələrin hüquqi statusunu, funksional səlahiyyətlərini və onların seçki yolu ilə formalaşmasını müəyyən etməklə, yerli özünüidarəetmə orqanlarının fəaliyyətinin qanunvericiliklə tənzimlənməsinə şərait yaradır. Hüquqi müstəvidəki bu tənzimləmələr həm də seçki prosesinin şəffaf, azad və ədalətli keçirilməsini təmin etmək məqsədi daşıyır.

Bələdiyyələr yerli əhəmiyyətli sosial-iqtisadi inkişaf məsələlərini həll edir, yerli vergiləri və rüsumları müəyyənləşdirir, ictimai xidmətlər göstərir və digər yerli idarəetmə vəzifələrini yerinə yetirirlər.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 142-ci maddəsinə əsasən, Azərbaycanda yerli özünüidarəetməni bələdiyyələr həyata keçirir. Bələdiyyələr, əhalinin seçimi əsasında formalaşır və bu seçkilər vasitəsilə yerli özünüidarəetmənin həyata keçirilməsi təmin olunur (Bələdiyyə seçkiləri, 2025).

Bələdiyyə seçkiləri yerli özünüidarəetmə orqanlarının – bələdiyyələrin formalaşdırılması üçün keçirilən seçkilərdir. Bu seçkilərdə vətəndaşlar yaşadıkları ərazi vahidində bələdiyyə üzvlərini seçirlər.

Azərbaycanda bələdiyyə seçkiləri hər 5 ildən bir keçirilir. Bələdiyyə seçkiləri Mərkəzi Seçki Komissiyası tərəfindən elan olunur və səsvermə gününə azı 60 gün qalmış rəsmi şəkildə dərc edilir.

Seçki günü (yəni səsvermənin keçirildiyi gün) *18 yaşı tamam olmuş* hər bir Azərbaycan Respublikası vətəndaş *aktiv seçki hüququna* (səsvermə hüququna) sahibdir.

2025-ci il seçkiləri kontekstində yerli idarəetmənin optimizasiyası. Azərbaycan Respublikasında bələdiyyə seçkiləri: 1999, 2004, 2009, 2014, 2019, 2025-ci illərdə keçirilmişdir.

Seçki prosesində baş verən dəyişikliklər. Son illərdə bələdiyyə sistemində islahatlar aparılmışdır. 2024-cü ilin aprel ayında qəbul edilən qanunvericilik dəyişikliyinə əsasən, əhalisinin sayı 3000 nəfərdən az olan bələdiyyələr birləşdirilmiş və bələdiyyələrin sayı 1400-dən 684-ə endirilmişdir. Həmçinin, yeni qaydalara əsasən, seçkilərin nəticələri elan edildikdən sonra beş iş günü ərzində yeni seçilmiş bələdiyyələr ilk iclaslarını keçirməli və bələdiyyə sədrləri seçilməlidir.

2025-ci il Azərbaycan Respublikasında bələdiyyə idarəetməsinin keyfiyyətə yeni mərhələyə keçidi baxımından xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Həm keçirilən seçkilərin formatı, həm də qanunvericilikdə aparılan mühüm islahatlar ölkədə yerli özünüidarəetmə sisteminin optimizasiyası istiqamətində atılmış mühüm addımları əks etdirir.

2025-ci il yanvarın 29-da keçirilmiş bələdiyyə seçkiləri əvvəlki illərlə müqayisədə daha geniş struktur dəyişiklikləri ilə yaddaşlarda qaldı. Seçkilərin keçirilməsi ölkənin 119 seçki dairəsini əhatə etməli olduğu halda, işğaldan azad edilmiş bəzi ərazilərdə məskunlaşma prosesi tam başa çatmadığı üçün faktiki olaraq yalnız 118 dairədə səsvermə prosesi həyata keçirilmişdir. Bu yanaşma, yalnız təhlükəsizlik və logistik baxımdan deyil, həm də effektiv yerli idarəetmənin qurulması üçün zəruri şəraitin yaradılması ilə bağlı idi.

Bələdiyyə seçkiləri 118 sayılı Ağdam -Xocalı, 120 sayılı Cəbrayıl-Qubadlı, 121 sayılı Laçın, 122 sayılı Xankəndi, 123 sayılı Kəlbəcər, 124 sayılı Şuşa-Ağdam -Xocavənd və 125 sayılı Zəngilan-Qubadlı seçki dairələri istisna olmaqla təşkil olunmuşdur (13).

Son illərdə bələdiyyə sistemində həyata keçirilən islahatlar, yerli idarəetmə strukturlarının daha səmərəli və vahid şəkildə fəaliyyət göstərməsini hədəfləyib. 2024-cü ilin aprel ayında qanunvericiliyə edilmiş dəyişikliklərə əsasən, əhalisinin sayı 3000 nəfərdən az olan bələdiyyələrin birləşdirilməsi qərara alınmışdır. Bu islahat nəticəsində Azərbaycandakı bələdiyyələrin sayı 1400-dən 684-ə endirilmişdir.

Bu dəyişikliklər, bələdiyyələrin fəaliyyətini daha optimallaşdırmaq və daha geniş əraziləri əhatə edən idarəetmə strukturları yaratmaq məqsədi güdür. Beləliklə, bələdiyyələr daha effektiv və təşkilatlanmış şəkildə yerli məsələləri idarə edə biləcək, həmçinin resursların daha səmərəli istifadəsini təmin edəcəklər. Bu islahatların yerli əhalinin xidmətlərə daha əlçatan olmasına və yerli qərarların daha sürətli qəbul edilməsinə kömək edəcəyi gözlənilir (15).

Yeni seçilmiş bələdiyyələrin ilk iclaslarının təşkili və bələdiyyə sədrinin seçilməsi prosedurları təkmilləşdirilmişdir. Bu prosedurlar, bələdiyyələrin işinin daha şəffaf və effektiv şəkildə başlamasına yönəlmişdir.

Mərkəzi Seçki Komissiyasının seçkilərin nəticələrini elan etməsindən sonra, bələdiyyənin ilk iclası beş iş günü ərzində keçirilməlidir. Bu iclasda, adətən ən yaşlı bələdiyyə üzvü iclasa sədrlik edəcək və bu şəxs iclasın təşkili ilə bağlı əməliyyatları idarə edəcəkdir. İlk iclasda bələdiyyə sədrinin seçilməsi həyata keçirilir. Seçim prosesi açıq və ya gizli səsvermə yolu ilə baş tutacaqdır.

Bu təkmilləşdirilmiş prosedur, bələdiyyə üzvlərinin öz səlahiyyətlərini dərhal yerinə yetirməyə başlamasına və yerli idarəetmənin səmərəli şəkildə həyata keçirilməsinə imkan verir. Bu dəyişikliklər bələdiyyələrin fəaliyyətinin səmərəliliyini artırmaq və idarəetmə proseslərini təkmilləşdirmək məqsədi daşıyır.

Seçki prosesi və şəffaflıq. Seçkilərə hazırlıq mərhələsində seçicilərin maarifləndirilməsi, namizədlərin irəli sürülməsi və qeydə alınması, seçkiqabağı təşviqat üçün bərabər imkanların yaradılması təmin olunmuşdur. Seçki məntəqələrinin 1000-də veb-kameralar quraşdırılaraq, səsvermə prosesinin şəffaflığını artırmaq məqsədilə ictimaiyyətə açıq şəkildə təqdim olunmuşdur. Seçkiləri 70 625 yerli müşahidəçi və müxtəlif media nümayəndələri izləmək hüququ əldə etmişdir.

Seçki prosesinin bütün mərhələlərində şəffaflığın təmin edilməsi və seçicilərə bərabər şəraitin yaradılması, demokratik prinsiplərin möhkəmləndirilməsi baxımından önəmli bir addım olmuşdur. 118 seçki dairəsində ümumilikdə 5846 seçki məntəqəsi təşkil edilmişdir. Bu məntəqələrin seçki əməliyyatlarının şəffaf və ədalətli şəkildə həyata keçirilməsi məqsədilə, 1000 seçki məntəqəsində

veb-kameralar quraşdırılmışdır. Nəticədə, seçki prosesi real vaxt rejimində izlənilə bilmiş və bu, ictimaiyyətin və müşahidəçilərin prosesə olan etibarını artırmışdır. Seçki mərhələlərində bu cür texnoloji yeniliklərin tətbiqi, dövlətin seçki prosesində şəffaflığı təmin etmək və vətəndaşların demokratik hüquqlarını qorumaq istiqamətindəki səyini nümayiş etdirir.

Qanun pozuntuları və etibarsız seçkilər. Seçkilər zamanı bəzi seçki məntəqələrində qanun pozuntuları aşkarlanmışdır. Müvafiq araşdırmalardan sonra 27 seçki məntəqəsində səsvermənin nəticələri etibarsız hesab olunmuşdur. Həmçinin, 3 bələdiyyə üzrə seçkilər ləğv edilmişdir. Seçki məntəqələrində yol verilmiş nöqsanlara görə bəzi məntəqə seçki komissiyaları buraxılmışdır.

Etibarsız sayılan məntəqələr və bələdiyyələr aşağıdakı kimi qeyd edilmişdir:

- 15 saylı Yasamal birinci seçki dairəsinin 9 saylı,
- 17 saylı Yasamal üçüncü seçki dairəsinin 8 saylı,
- 23 saylı Nəsimi–Səbail seçki dairəsinin 29 saylı,
- 80 saylı Lerik–Astara seçki dairəsinin 62 saylı,
- 81 saylı İmişli seçki dairəsinin 11 saylı,
- 86 saylı Ağcabədi seçki dairəsinin 30 saylı məntəqələri və digər məntəqələr.

Bundan əlavə, bəzi seçki komissiyaları fəaliyyətlərində yol verdikləri nöqsanlara görə buraxılmışdır (Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının Qərarı, 2025).

Nəticə

2025-ci il bələdiyyə seçkiləri Seçkilərin təşkilində şəffaflığın artırılması üçün yeni texnologiyalardan istifadə edilmiş, seçki iştirakçılarının hüquqları qorunmuş və prosesin legitimliyi təmin olunmuşdur. Bununla belə, müəyyən məntəqələrdə baş verən qanun pozuntuları və etibarsız hesab edilən seçkilər gələcəkdə prosesin təkmilləşdirilməsinə ehtiyac olduğunu göstərir. Ümumilikdə isə seçkilər uğurla başa çatmış və yeni bələdiyyə strukturları formalaşdırılmışdır.

2025-ci il yanvarın 29-da keçirilmiş bələdiyyə seçkiləri demokratik proseslərin inkişafı baxımından mühüm hadisə olmuşdur. Seçkilərin nəticələri ilə bağlı Mərkəzi Seçki Komissiyasının (MSK) məlumatlarına əsasən, seçkilər ümumilikdə Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına, Seçki Məcəlləsinə və digər qanunvericilik aktlarına uyğun şəkildə keçirilmişdir. Seçkilərdə 5 964 855 seçici siyahıya alınmış, bunlardan 1 874 292-si, yəni seçicilərin 31,42%-i səsvermədə iştirak etmişdir. Azərbaycan Respublikasında 681 bələdiyyə tam tərkibdə, bir bələdiyyə isə tam olmayan tərkibdə formalaşmışdır. Son nəticələrə əsasən, 8039 nəfər bələdiyyə üzvü seçilmişdir (Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının Qərarı, 2025).

Nəticə olaraq 2025-ci il keçirilən bələdiyyə seçkiləri Azərbaycan Respublikasında demokratikləşmə prosesinin növbəti mərhələsi kimi qiymətləndirilə bilər. Bu seçkilər yalnız yerli idarəetmənin təşkili baxımından deyil, həm də cəmiyyətin demokratik dəyərlərə münasibətinin göstəricisi olaraq əhəmiyyət kəsb edir. Hüquqi və institusional baxımdan həyata keçirilən islahatlar nəticəsində bələdiyyə institutlarının inkişafı üçün əlverişli zəmin yaranmışdır. Lakin bu sahədə davamlı irəliləyiş əldə etmək üçün həm hüquqi çərçivənin təkmilləşdirilməsi, həm də vətəndaşların aktiv iştirakı və ictimai nəzarətin gücləndirilməsi zəruridir. Yalnız bu yolla yerli demokratiyanın inkişafı və bələdiyyələrin əhəmiyyətinin artırılması mümkündür.

Ədəbiyyat

1. *Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası*. (1995). Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi (son dəyişikliklərlə).
2. *Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsi*. (2003). Qanunvericilik Toplusu (son dəyişikliklərlə).
3. *Azərbaycan Respublikasında bələdiyyə seçkiləri haqqında rəsmi məlumatlar*. (2025). Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyası, rəsmi sayt.
4. *Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi, Bələdiyyələrlə İş Mərkəzi*. (2025).

5. *Azərbaycan Respublikasında 2025-ci il bələdiyyə seçkilərinin yekunları*. (2025). Azərbaycan Dövlət İnformasiya Mərkəzi.
6. *Azərbaycan Respublikasında yerli idarəetmənin inkişaf perspektivləri*. (2025). İqtisadi Tədqiqatlar Mərkəzi.
7. *“Bələdiyyələrə seçkilərin qaydaları haqqında”*. (1999). Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
8. *Dünya praktikasında bələdiyyə seçkiləri və Azərbaycan təcrübəsi*. (2024). Hüquq və Demokratiya İnstitutu.
9. *Naxçıvan Muxtar Respublikasında bələdiyyə seçkiləri haqqında məlumatlar*. (2025). Naxçıvan Muxtar Respublikası İcra Hakimiyyəti.
10. *“Yerli özünüidarə haqqında”*. (1985). Avropa Xartiyası-Strasburq: Avropa Şurası.
11. Bələdiyyə seçkiləri. (2025). <https://belediyye.gov.az/municipal-elections>
12. <http://nakhchivan-ih.gov.az/xeber/29-yanvar-2025-ci-il-tarixd-b-l-diyy-seckil-ri-il-laq-dar-seckiqabagi-t-sviqatin-aparilmasi-ucun-naxcivan-s-h-rinin-razisind-yerl-rin-mu-yy-n-edilm-si-haqqinda>
13. <https://nuhcixan.az/news/soz-telebe>
14. <https://www.infocenter.gov.az/archive/bld2025.aspx>
15. <https://baku.tv/siyaset/belediyye-seckileri-ile-bagli-hansi-deyisiklik>
16. Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının Qərarı. (2025). https://www.azerbaijan-news.az/az/posts/detail/2025-ci-il-yanvarin-29-da-kecirilmis-belediyye-seckilerinin-umumi-yekunlarina-dairnbsp-739569373/352723?utm_

Daxil oldu: 04.01.2025

Qəbul edildi: 20.04.2025